

เด็กอัจฉริยะอาจมีมุมมองที่เห็นสิ่งปกติแตกต่างไปจากคนอื่น ถึงแม้จะได้เปรียบในการรับรู้ที่ดีกว่าคนอื่น แต่ก็จะมีข้อเสียคือ ความรู้สึกแปลกแยกจากผู้อื่น”เด็กอัจฉริยะอาจมีมุมมองที่เห็นสิ่งปกติแตกต่างไปจากคนอื่น ถึงแม้จะได้เปรียบในการรับรู้ที่ดีกว่าคนอื่น แต่ก็จะมีข้อเสียคือ ความรู้สึกแปลกแยกจากผู้อื่น”

ตอนที่แล้วเราได้ทำความเข้าใจกับรายละเอียดของเด็กอัจฉริยะกันไปแล้ว เราจะได้พูดคุยกันต่อถึงความต้องการของเด็ก และวิธีการช่วยส่งเสริมศักยภาพที่มีอย่างเหมาะสม

ในช่วงวัยก่อนอนุบาล การเลี้ยงดูและปฏิบัติต่อลูกอาจล้าหน้าอายุที่แท้จริงไปสักเล็กน้อย ตัวอย่างเช่น เด็กอัจฉริยะอายุ 2 ขวบที่สามารถเข้าใจและเล่นของเล่นของเด็ก 6 ขวบได้แล้ว ก็ควรจะสนับสนุนให้เล่นได้ครบ หรือเด็กอัจฉริยะอายุ 3 ขวบที่สามารถอ่านหนังสือได้แล้ว ก็ควรหาหนังสืออายุ 7 มาให้อ่าน การที่คนในสังคมชื่นชมลูก ก็มีผลต่อพ่อแม่ครับ เช่น การที่เข้าไปซื้อของในซูเปอร์มาร์เก็ต แล้วมีคนทักหรือกล่าวชมลูกน้อยอายุเพียง 3 ขวบที่เดินมาถือถุงของ ก็จะทำให้พ่อแม่ภูมิใจในตัวลูกไม่ได้ ก็จะยิ่งทำให้ลูกแสดงพฤติกรรมแบบนี้ซ้ำๆ ต่อไปอีก

คุณพ่อคุณแม่จึงควรทำให้เหตุการณ์นี้เป็นเรื่องธรรมดาๆ

อย่างไรก็ดี เมื่อลูกเติบโตขึ้น ปัญหา ก็เปลี่ยนไป เช่น เด็กอัจฉริยะอายุ 5 ขวบบางคนอ่านหนังสือได้เทียบเท่ากับพี่อายุ 7 ขวบ เล่นหมากรุกได้เหมือนเด็ก 12 ปี หรือพูดจาเหมือนเด็กอายุ 13 ปี แต่ขณะเดียวกันอาจร้องอาละวาดเหมือนเด็กเล็กๆ เมื่อไม่ได้สิ่งที่ตัวเองต้องการ คุณพ่อคุณแม่ควรศึกษา ทำความเข้าใจ เรื่องของพัฒนาการตามวัยอย่างละเอียด ถ้าลูกอายุเพียง 9 เดือน เริ่มพูดได้ คุณพ่อคุณแม่รอให้ถึงเวลาที่เด็กวัยเดียวกันมีพัฒนาการได้มาทัน แล้วค่อยกระตุ้น โต้ตอบกับลูก

เมื่อเข้าโรงเรียนแล้ว เด็กอัจฉริยะควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาช่วยดูแลเพื่อจัดหลักสูตร ระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับอัจฉริยภาพของเด็ก คุณครูควรใช้วิธีการสอนหลายๆรูปแบบ เพราะเด็กอัจฉริยะนั้นนอกจากจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าเพื่อนๆ แล้ว ยังมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากคนอื่นด้วย เด็กอัจฉริยะสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้มากกว่า ในคราวเดียว ดังนั้นถ้าให้เนื้อหาวิชาที่เล็กที่ล้นน้อยเหมือนทั่วๆ ไป ก็อาจจะทำให้เด็กอัจฉริยะมีปัญหาการเรียนได้ 7

ลักษณะเฉพาะต่างๆ ของเด็กอัจฉริยะ ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น ครูอาจคิดว่าฉลาดมือไม่ตี เพราะเด็กอัจฉริยะต้องรีบเขียนเพื่อให้ทันกับความคิดที่รวดเร็วของตนเอง บางคนเขียนสะกดคำผิดบ่อยๆ เพียงเพราะว่าเด็กอัจฉริยะต้องการอ่านจับใจความมากกว่าสังเกตและจำตัวสะกดที่ถูกต้อง

ความไม่เข้ากันกับเด็กอื่น

ปัญหาของเด็กอัจฉริยะอีกประการหนึ่งก็คือ ความไม่พอดี ไม่เข้ากันกับเด็กอื่น อัจฉริยะภาพอาจล้ำหน้า เพื่อนๆ ไป ต้องการเนื้อหาการเรียนรู้นั้นมากกว่าและซับซ้อนกว่าคนอื่น

ลองจินตนาการถึงเด็กผู้หญิงอัจฉริยะคนหนึ่งอายุ 6 ขวบ แต่สามารถอ่านหนังสือของเด็กระดับมัธยม 6 ได้ ขณะเดียวกันความเข้าใจเนื้อหาอาจจะเทียบเท่ากับระดับเด็กระดับมัธยม 1 เธอสามารถตอบใจทฤษฎีคณิตศาสตร์ คุณ หารได้ถูกต้อง เข้าใจเรื่องของเศษส่วน ทศนิยมได้ แต่ใช้วิธีนับนิ้ว เพราะยังไม่ได้เรียนตารางสูตรคูณ เรื่องที่เธอสนใจคืออวกาศ มีสมาธิส่องกล้องดูดาวได้เป็นชั่วโมง แต่นั่งได้ไม่นานกับเรื่องที่ไม่ชอบและน่าเบื่อ ร้องไห้ง่าย อารมณ์อ่อนไหว ชอบสังเกตุคนอื่นทำไม่ถูกต้อง มีอารมณ์ขันแปลกๆ ที่เพื่อนไม่เข้าใจ ถ้าไม่มีใครเข้าใจ ไม่มีใครช่วยเหลือ ไม่มีระบบการศึกษาพิเศษช่วย ก็น่าเสียดายอัจฉริยะภาพของเด็กอัจฉริยะ

รู้ได้อย่างไรว่าเด็กคนไหนต้องการหลักสูตรที่แตกต่าง

เด็กที่หนึ่งอยู่ในห้องเรียน แต่ฟังครูบ้าง ไม่ฟังครูบ้าง หากครูไม่ใส่ใจ จะไม่มีทางรู้ได้เลยว่าลูกศิษย์กำลังคิดอะไรอยู่ ทำแบบฝึกหัดหรือข้อสอบได้เพราะอะไร หรือทำไม่ได้เพราะอะไร หากครูใช้การสังเกต การพูดคุยกับเด็กก็จะรู้ว่า เด็กหลายคนแม้ว่าอาจมีคะแนนไม่ดีหรือคะแนนดีก็ตามที่ปกติ เช่น บ่นว่าเบื่อ ง่ายเกินไป ครูจะเห็นได้ว่าที่เขาไม่ทำ ไม่ใช่เพราะความสามารถไม่มี แต่ขาดแรงจูงใจ ไม่อยากทำ การปรับหลักสูตรและวิธีการสอนเด็กกลุ่มนี้จึงเป็นเรื่องจำเป็น มิฉะนั้นศักยภาพที่มีอยู่อาจถูกทำลาย หรือเด็กจะใจท้อถอยความสามารถของตนเองเพื่อให้เหมือนคนอื่น ๆ

หลักสูตรสำหรับเด็กอัจฉริยะ

หลักเกณฑ์ในการสร้างหลักสูตรสำหรับเด็กอัจฉริยะมีดังนี้ คือ

- มีประเด็นของการเรียนรู้ที่ชัดเจน
- มีการสรรหาอุปกรณ์ต่าง ๆ มาประกอบการเรียนการสอน
- มีเนื้อหาของความลึกซึ้ง สลับซับซ้อน
- สอดแทรกด้วยวิธีคิดขั้นสูง
- มีกิจกรรมที่เปิดกว้าง
- มีกระบวนการค้นหาความรู้ความจริง
- สนับสนุนให้เกิดผลงานที่สร้างสรรค์
- สะท้อนความรู้จักตัวตนของผู้เรียน
- มีกระบวนการประเมินผลที่ชัดเจนและเหมาะสม

ทั้งนี้เพราะวิธีการสอนโดยทั่วไปไม่ท้าทาย เด็กพวกนี้ชอบของยาก ชอบประเด็นปัญหาที่ลึกซึ้งกว่าปกติ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกหากเราจะพบว่าเด็กตัวเล็กนิดเดียวแต่สนใจเรื่อง จริยธรรม ปรัชญา ศาสนา หรือคณิตศาสตร์ ธรรมชาติศึกษาระดับสูงที่แม้แต่เด็กศึกษาบางคนยังไม่สนใจ เมื่อครูสอนเขียนบนกระดานคำว่า $12 + 13 = ?$ หรือ ก ำ อ่าน ก ข อ่าน ข ำ จึงเป็นเรื่องน่าเบื่อสำหรับเด็กอัจฉริยะ

การพัฒนาหลักสูตรมีแนวทางที่จะนำหลักการดังกล่าวสามารถนำมาสู่ภาคปฏิบัติได้ดังนี้ คือ

1. เน้นเรื่องแนวคิดหลักๆ เปิดประเด็นสำคัญๆ ตั้งคำถามสร้างแนวคิด หรือแสดงให้เห็นหลักการ
2. มุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของการสร้างรากฐานความรู้
3. เมื่อเด็กมีความรู้ หรือแสดงความรู้พื้นฐานเพียงพอ ให้นำความรู้ไปผสมผสานกับแนวคิดหรือหลักการอื่น
4. เน้นการศึกษาค้นหาการหาความรู้ความจริง การทำวิจัยทำโครงการที่เน้นกระบวนการสร้างสรรค์ ใช้วิธีคิดที่แปลกใหม่กระตุ้นให้เกิดการหาแนวทางใหม่

ในการจัดข้อสรุปหรือหาความรู้ความจริง

5. เน้นการให้ความสำคัญกับกระบวนการกลุ่ม และการพัฒนาทักษะกระบวนการทางสังคม
6. ให้ความสำคัญกับความสนใจเฉพาะด้านของเด็ก ความกระหายอยากรู้ของเด็กต่อเรื่องต่างๆ เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่แท้จริง
7. ฝึกฝนให้เกิดทักษะในการหาข้อมูลการทำงานด้วยตนเองการประเมินงานของตนเอง ตัวอย่างเช่น ในการสอนวิชาภาษาอาจใช้ประเด็นต่างๆ

ถึงเวลาเปลี่ยนแปลง

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เราได้เรียนรู้ว่าการพัฒนาทางการศึกษาเป็นการพัฒนาองค์รวมของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน หนทางในการดำเนินงานจึงมิใช่เป็นอิสระเพียงเฉพาะแค่นักการศึกษาต่อไป แต่เป็นงานของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกสาขา เช่น จิตวิทยาการศึกษา จิตแพทย์เด็ก ที่ต้องเกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเป็นเรื่องทีละเอียดย่อย ซับซ้อน ลึกซึ้ง ควรร่วมกันศึกษาวิธีการที่จะพัฒนาความสามารถของเด็ก อันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กในระยะสั้นและระยะยาวจากระบบการเรียนรู้นี้ไม่เหมาะสม

คุณพ่อคุณแม่ควรมองหาโรงเรียนที่มีศักยภาพ มีระบบการศึกษาในการรองรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือสุดท้ายถ้าไม่สามารถหาได้ ก็อาจจะต้องทำโฮมสคูลไปเลยครับ คือพ่อแม่จัดการเรียนการสอนเองที่บ้าน ข้อดีคือคุณพ่อคุณแม่สามารถจัดหลักสูตรตามอัจฉริยะภาพแต่ละด้านของลูกได้อย่างอิสระ สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสเล่นกีฬา หรือร่วมกิจกรรมกับเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กอัจฉริยะหลายคนอาจอยู่ในระบบโฮมสคูลในช่วงแรก แล้วกลับเขาระบบการศึกษาในโรงเรียนเมื่อเข้าชั้นมัธยมหรือวิทยาลัย

คุณพ่อคุณแม่จะช่วยเหลือลูกได้อย่างไรบ้าง

คุณพ่อคุณแม่ส่วนใหญ่มักดีใจและภูมิใจเมื่อรู้ว่าลูกเป็นเด็กอัจฉริยะ เหลือवलมากกว่าเด็กทั่วๆ ไป แต่อาจมีความรู้สึกตื่นเต้นหวาดกลัวปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นร่วมกันไปด้วย อาจพยายามสอบถามผู้รู้ หาหนังสือมาอ่าน แต่ก็จะไม่ค่อยได้ข้อมูลมากนัก เด็กอัจฉริยะอาจมีมุมมองที่เห็นสิ่งปกติแตกต่างไปจากคนอื่น ถึงแม้จะได้เปรียบในการรับรู้ที่ดีกว่าคนอื่น แต่ก็จะมีข้อเสียคือ ความรู้สึกแปลกแยกจากผู้อื่น

เมื่อรู้ว่าลูกเป็นเด็กอัจฉริยะแล้ว คุณพ่อคุณแม่ก็ควรพูดคุยกับลูก อธิบายและบอกความจริงว่าลูกต่างจากผู้อื่น เหมือนคนเราสีผม สีผิว แตกต่างกัน ไม่ควรยกย่องหรือชื่นชมความเป็นอัจฉริยะของลูก หรือทำให้ลูกเห็นอกว่าคนอื่นนะครับ จะทำให้ยังมีปัญหาต่อไปเมื่อลูกโตขึ้น คุณพ่อคุณแม่ควรพยายามที่จะเรียนรู้ ยอมรับและเข้าใจในอัจฉริยภาพของลูกตามความเหมาะสม

นพ.กมล แสงทองศรีกมล

กุมารแพทย์ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

ขอขอบคุณข้อมูลจากโรงพยาบาลกรุงเทพ

ภาพประกอบ : น้องเทเซ่-ด.ญ.วีราทร เลิศทองศักดิ์